

یادداشت

ناصر ایمانی/آکاشناسی مسائل سیاسی

چه کسی به مذاکره بیشتر نیاز دارد؟

تشتت و تناقض رفتار و گفتار و تغییر شدید مواضع دولت ترامپ و اطرافیان وی از سویی بازتاب تلاش برای مشوش‌کردن افکار نه‌فقط در رابطه با ایران بلکه درمواجهه با روسیه، چین، مکزیک، اوکراین و حتی اروپا و کانادا به عنوان متحدان قدیمی آمریکااست تا به زعم خودشان در مذاکراتی که با این کشورها دارند، ضمن گیج کردن مردم و مسئولان طرف مقابل و به اصطلاح جلوگیری از رو شدن دست‌شان برای این کشورها، حداکثر امتیازات را در حین مذاکره از طرف مقابل بگیرند. البته برخی دیگر از سخنان ترامپ معطوف به مدیریت فضای داخلی این کشور است به خصوص که در ساختار قدرت آمریکا طیف وسیعی از جریان‌ات سیاسی ولابی‌ها در مورد این‌که آمریکا چگونه باید نظم جدید جهانی را پیچند، اختلاف نظر دارند. اما آمریکا در مسیر تحقق امیالی چون غنی‌سازی صفر در ایران هم‌زمان چند خط تبلیغی علیه ایران را پی می‌گیرد؛ خط تحقیر که نمونه بارز آن اظهارات عوام‌فریبانه‌خیر ترامپ در عربستان بود که مقایسه ناشیانه‌ای بود میان مدل توسعه ایران و عربستان. البته رئیس‌جمهور بزرگ‌ترین قدرت اقتصادی خدوشد به خوبی می‌داند که ایران در شرایطی که دهه‌ها تحریم را تحمل کرده در حوزه‌های مختلف فناوری از جمله همان حوزه ساخت ساختمانی بلند مرتبه دستاوردهای متعدد بومی داشته و در عربستان و کشورهای مورد حمایت، تمام آن برج‌ها و ساختمان‌های مشهور توسط پیمانکاران آمریکایی و اروپایی ساخته شده است و اصولا توسعه در این کشورها توسعه درون‌زا نیست. خط دیگر آمریکایی‌ها خط منتسب کردن تروریسم به ایران و ایجاد ایران هراسی است. باید در این مورد به ترامپ و کابینه‌اش سخنان خود وی را در مبارزات انتخاباتی دور اول ریاست جمهوری‌اش که به صراحت گفت داعش را اوایما و آمریکا ایجاد کرد و روسیه و ایران با آن می‌جنگند، یادآوری کرد.

متن کامل را در جام‌جم آنلاین بخوانید.

یادداشت

مرتضی غفری/تحلیلگر مسائل بین الملل

چالش‌های مذاکره و افق یک توافق

آنچه از امروز طی چهار دور مذاکرات غیرمستقیم با آمریکا برمی‌آید، این‌که هنوز تصویر روشنی از نیت و اهداف آمریکایی‌ها وجود ندارد. اما مسیری را که تاکنون طی شده، می‌توان درمجموع مثبت ارزیابی کرد، زیرا در شرایطی که صهیونیست‌هاو جریان تندرو در اطراف ترامپ خیلی تلاش کرده‌اند کار را به جنگ و درگیری نظامی بکشانند، همین که دوطرف تاالان چهار دور مذاکره‌رند اند یعنی یک‌گام مثبت رو به جلو و به دیگر سخن، این یعنی امکان تفاهم وجود دارد. اما مشکل اصلی اینجاست که در تیم ترامپ تصمیم‌گیر نهایی همان مذاکره‌کننده نیست، آمریکایی‌ها قبل و بعد از هر دوره از مذاکرات مجبورند با نتانیاهو ولابی په‌ود که به‌حال در کنگره و در دولت حضور و نفوذ دارد، مشورت بکنند و همین باعث می‌شود تا هر روز یک دیدگاه و خواسته جدیدی مطرح کنند و تصویری که از مذاکرات بیرون می‌آید، تغییر کند و روند کار مذاکرات پیچیده‌تر شود. در دور اول مذاکرات، آمریکایی‌ها از زبان ویتکاف بر حق ایران نسبت به غنی‌سازی صلح‌آمیز تصریح داشتند و بعد این موضع، تحت‌تأثیر لابی صهیونیستی، سر‌پایس گرفته‌شد. طبیعی است که ایران در این قضیه کوتاه نخواهد آمد و اگر قرار باشد کسی از مواضعش عقب‌نشینی کند، این امریکااست که باید کوتاه بیاید، چون ماتحت هیچ‌عنوان غنی‌سازی را که دانش آن را به‌سختی و کاملاً بومی طراحی کرده و به‌کار گرفته‌ایم، رها نخواهیم کرد. البته این فقط اسرائیل و تندروهای آمریکایی نیستند که در روند مذاکرات کارشکنی می‌کنند. در چنین شرایطی اتحادیه اروپا و به‌طور مشخص سه کشور اروپایی بزرگ به‌جای این‌که قدر فرصت‌ها را بدانند و با نگاه مثبت به مذاکرات فعلی نگاه کرده را به پیشرفت آن کمک کنند، موضعی خصمانه علیه ایران گرفته‌اند که البته با توجه به نفوذ صهیونیست‌ها در دول اروپایی، این مسیر غیرسازنده امر عجیبی هم نیست. ایران طی مذاکرات پیشنهاد کرده که کنسرسیومی شامل کشورهای منطقه هم بتوان برای غنی‌سازی تشکیل داد اما محل غنی‌سازی‌اش در ایران باشد. آمریکایی‌ها در مقابل پیشنهاد کرده‌اند که با استفاده از قانون ۱۲۳ داخلی آمریکا این مسأله حل شود. این قانون به دولت آمریکا اجازه می‌دهد با کشورهای دوست این کشور همکاری هسته‌ای داشته باشد و آمریکا برای آنها غنی‌سازی انجام دهد و در جهت مصارف صلح‌آمیز به این کشور سوخت هسته‌ای بدهد اما درباره ایران به این شرط که تاسیسات هسته‌ای مرتبط با غنی‌سازی را برچینند.

متن کامل را در جام‌جم آنلاین بخوانید.

توانکدر اسکن کنید

خبر

تصویب جزئیات معاهده راهبردی ایران و روسیه

نمایندگان مجلس شورای اسلامی در جلسه دیروز در صحن مجلس شورای اسلامی در جریان بررسی گزارش کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی در مورد لایحه معاهده مشارکت جامع راهبردی بین جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون روسیه با تصویب جزئیات این لایحه به شرح زیر موافقت کردند: «ماده واحده – معاهده مشارکت جامع راهبردی بین جمهوری

اسلامی ایران و فدراسیون روسیه مشتمل بر یک مقدمه و ۴۷ ماده به شرح پیوست تصویب و اجازه تسلیم اسناد آن داده می‌شود. تبصره- رعایت اصول ۱۲۵، ۱۲۶ و ۱۳۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و لایحه قانونی فسخ فصول پنجم و ششم عهدنامه مودت ما بین ایران و روسی مصوب ۱۳۵۸/۸/۱۹ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران در اجرای این

در گفت‌وگوی «جام جم» با دکتر علی باقری، دبیر شورای راهبردی روابط خارجی مطرح شد

ناگفته‌هایی از دیپلماسی اقتدار

مریم شریف‌زاده

آگروه سیاسی

در روزهای اخیر با فشاری آمریکا بر خواسته غیرقانونی و غیرواقعی بینانه توقف غنی‌سازی در ایران بار دیگر تنش‌ها در بحث هسته‌ای بالا گرفته است. مقامات کشورمان بارها بر غیرقابل‌قبول بودن توقف غنی‌سازی در ایران تاکید کرده‌اند و رهبر معظم انقلاب هم در سخنرانی روز سه‌شنبه، تکلیف همه را در این زمینه روشن کردند. در روزهایی که با سالگرد شهادت آیت‌الله رئیسی، شهید امیرعبداللهیان و سایر شهدای پرواز اردبیهشت هم‌زمان است با دکتر علی باقری، معاون سیاسی وزارت امور خارجه در دولت سیزدهم که اکنون دبیر شورای راهبردی روابط خارجی است به گفت‌وگو نشستیم تا هم ویژگی‌های مدیریتی آیت‌الله رئیسی و شهید امیرعبداللهیان را از زبان او بشنویم و هم به ریزه‌کاری‌های مذاکرات غیرمستقیم با آمریکایی‌ها بپردازیم. دکتر باقری در این گفت‌وگو از تفکرات مدیریتی شهید آیت‌الله رئیسی به‌ویژه در عرصه سیاست خارجی گفته، پیوندهای عمیق شهید دکتر امیرعبداللهیان با چهره‌های مقاومت و نقش و اهمیت مقاومت در الگوی سیاست‌ورزی این شهید را بررسی کرده و گریزی هم به بحث مذاکرات هسته‌ای و رفتار آمریکا و اروپا در مذاکرات زده است. او که در روزهای پایانی دولت شهید رئیسی در حال انجام گفت‌وگوهای غیرمستقیم با طرف آمریکایی در عمان بود، درباره آن مذاکرات هم صحبت کرده است: مذاکراتی که به دلیل حادثه تلخ اردبیهشت و شهادت دکتر امیرعبداللهیان، دیگر هیچ‌گاه امکان ارائه گزارش آن به وزیر امور خارجه شهید فراهم نشد. مشروح این گفت‌وگو را بخوانید.

رویکرد خارجی نظام اهمیت ایجاد می‌کند، زیرا هنگامی که به کشورهای همسایه مانند ترکیه یا عراق نگاه می‌کنیم، با ویژگی‌های ملی و داخلی خاص هر یک مواجه می‌شویم. به‌طور مثال، عراق سال‌ها با معضل تروریسم دست‌وپنجه نرم کرده است. همچنین کشوری مانند افغانستان نیز دارای ویژگی‌های خاص خود است. هر یک از این کشورها شرایط و الزاماتی دارند که نحوه تعامل با آنها را متمایز می‌سازد.

توانایی اجرای سیاست همسایگی (بسیار حائز اهمیت است) تا جایی که کشورهایی که در دوره قبل از ریاست جمهوری آیت‌الله رئیسی با ایران دچار کدورت بودند، امروز دیگر کدورت‌های‌شان رفع شده است. به عنوان نمونه، در مورد ترکمنستان یا تاجیکستان که البته تاجیکستان همسایه بلافصل ایران نیست، اما درحوزه پیرامونی و از نظر فرهنگی و تمدنی می‌توان آن را در حلقه دوم همسایگان قرار داد، در همان اوایل دولت آیت‌الله رئیسی، کدورت‌های موجود رفع شد. هنوز مدت زیادی از آغاز به‌کار دولت ایشان نگذشته بود که دعوت‌نامه‌ای برای شرکت در اجلاس سران سازمان همکاری شانگهای در دوشنبه، پایتخت تاجیکستان، برای ایشان ارسال شد و دیدار و گفت‌وگو با رئیس‌جمهور تاجیکستان باب جدیدی در مناسبات دو کشور گشود. پس از آن نیز مذاکرات و گفت‌وگوهایی با مقامات ترکمنستان شکل گرفت.

ایران با داشتن ۱۵ همسایه هم‌مز در دسته کشورهای پُرمسایه جهان قرار دارد. در این راستا سیاست همسایگی

از رویکردهای اصلی دولت شهید رئیسی بود، چنین رویکردی چه نتایجی برای جمهوری اسلامی به‌همراه داشته و چه ظرفیت‌هایی برای کشور ایجاد کرده است؟

موضوع توجه به ظرفیت همسایگان نیز مسأله بسیار مهمی است. کشور ما از نظر تعداد همسایگان، در میان چند کشور اول جهان قرار دارد و این تنوع همسایگان، ظرفیت‌های بسیار گوناگونی برای ما ایجاد کرده و از سوی دیگر، مسئولیت‌های جدی را نیز متوجه ما کرده است.

این موضوع برای دستگاه سیاست خارجی

دولتی صرفاً مشروط به نتیجه‌بخش بودن اقدامات در عرصه سیاست خارجی نشده بود. به عبارت دیگر، اگر به‌هردلیلی وقفه‌ای در عرصه سیاست خارجی ایجاد می‌شد، مأموریت و مسئولیت دستگاه‌های مربوطه معطل نمی‌ماند.

دورویکرد دولت آیت‌الله رئیسی در سیاست خارجی، یعنی استفاده حداکثری از ظرفیت‌ها و عدم تعلیق برنامه‌های دولت و

موکول‌کردن‌شان به سیاست خارجی برای پیشبرد برنامه‌های کشور، چه منفاعی را برای

کشورمان در پی داشت؟

به دلیل این‌که طرف‌های خارجی می‌دانستند برنامه‌های دولت متکی به اراده و تصمیم آنها نیست از خود همکاری بیشتری نشان می‌دادند و به این ترتیب روند تعاملات تسهیل می‌شد. بنابراین اگر همراهی لازم صورت نمی‌گرفت، فعالیت‌های کشور دچار وقفه نمی‌شد و از دیگر ظرفیت‌ها چه در عرصه خارجی و چه ظرفیت‌های جانبی استفاده می‌شد.

این مسأله نکته بسیار مهمی بود که در این حوزه وجود داشت.

نکته قابل توجه این است که در عرصه خارجی، با سه سطح مواجه هستیم: سطح سیاست خارجی، سطح روابط خارجی و سطح دیپلماسی. سیاست خارجی در سطح عالی نظام، یعنی توسط رهبری انقلاب یا از طریق شورای عالی امنیت ملی تعیین می‌شود و وزارت امور خارجه مأموریت اجرا، تحقق و پیگیری این سیاست‌ها را برعهده دارد. روابط خارجی، تنظیم مناسبات با بازیگران

معاهده الزامی است.» این معاهده مشتمل بر یک مقدمه و ۴۷ ماده در شهر مسکو در ۲۸ دی ماه ۱۴۰۳ برابر با ۱۷ ژانویه ۲۰۲۵، در دو نسخه اصلی به زبان‌های فارسی، روسی و انگلیسی منعقد شد که کلیه نسخ از اعتبار یکسان برخوردار هستند. در صورت بروز هرگونه اختلاف در تفسیر یا اجرای این معاهده، متن انگلیسی ملاک خواهد بود.

متقابل سیاسی و تحکیم مناسبات اقتصادی شکل بگیرد. زمانی که این دو مؤلفه تحقق پیدا کند، به‌خودی خود بستری مناسب فراهم می‌شود و می‌توانیم این دستاورد عالی را داشته باشیم. امر این خود زمینه‌ساز یک افق جمع‌ی و اجماع منطقه‌ای برای دستیابی به امنیت درون‌زا می‌شود. البته تحقق این موضوع زمان‌بر خواهد بود و با این حال، بستر بسیار خوبی در دولت آیت‌الله رئیسی در سیاست خارجی برای این مینا شکل گرفت و فراهم شد.

با توجه به صحبت‌هایی که درخصوص آثار و نتایج توجه به سیاست همسایگی در دولت سیزدهم شد، این موضوع تا چه میزان در استقبال کشورهای منطقه از مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا تأثیر داشته، در حالی که در گذشته شاهد چنین رویکردی نبودیم؟

به هر حال، مناسبات ایران در دولت آیت‌الله رئیسی با کشورهای همسایه، وارد فصل جدیدی شد: سیاست همسایگی عموماً اجازه نداد که جای خالی با حفره و شکافی بین ایران و این کشورهای منطقه باقی‌ماند تا دشمنان یا بیگانگان بتوانند در آن رخنه کرده و از این طریق میان همسایگان در سطح منطقه فاصله ایجاد کنند. به اعتقاد بنده در این دوره، ما با شرایط بسیار جدیدی مواجه هستیم و این وضعیت بسیار امیدوارکننده است؛ به‌رغم این‌که دشمنان ما در این مقطع تلاش زیادی کردند تا مجدداً این فاصله و شکاف را میان ایران و همسایگان ایجاد کنند اما با فضاسازی‌های دروغینی که انجام می‌دهند، موفق نشدند و این پیوند، همسویی و هم‌افزایی بین کشورهای منطقه به‌خوبی رو به جلو در حرکت است. استقبال کشورهای منطقه از نقش منطقه‌ای ایران را باید نشانه اثر بخشی سیاست همسایگی دانست. به‌هر حال، کشورهای همسایه ما مناسبات مختلف و متفاوتی باکشورهای خارج از منطقه دارند و برخی کشورها صرفاً اهداف خود را در سطح منطقه دنبال می‌کنند که در برخی موارد، مغایر منافع جمعی کشورهای منطقه است.

بحث من این است که رویکرد جمهوری اسلامی ایران برای تحکیم سیاست همسایگی، دیگر کشورها را به این جمع‌بندی رسانده که باید نگاه جدیدی به مناسبات منطقه‌ای داشته باشند و تحکیم مناسبات منطقه می‌تواند بستر تأمین و تضمین منافع ملی باشد.

متن کامل را در جام‌جم آنلاین

بخوانید

توانکدر اسکن کنید